

Richtlijn Forensische Geneeskunde Forensisch-medisch letselonderzoek en -rapportage

Inhoudsopgave

1. Onderwerp	2
2. Doelstelling	2
3. Toepassingsgebied	2
4. Definities	2
5. Letselonderzoek in opdracht van politie of justitie	3
6. Letselonderzoek bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK	7
7. Toestemming	8
8. Werkwijze forensisch-medisch letselonderzoek	10
9. Rapportage en archivering	13
10. Informatiebronnen	14

Bijlagen

Bijlage 1: Medische terminologie	15
Bijlage 2: Gedragscode NRGD versie 2.0 17 december 205	17
Bijlage 3: Artikel 56 en Artikel 61a Wetboek van Strafvordering	22
Bijlage 4: Format 'Forensisch Geneeskundige Letselrapportage zonder benoeming als deskundige'	23
Bijlage 5: Format 'Forensisch Geneeskundige Letselrapportage met benoeming als deskundige'	25
Bijlage 6: Format 'Forensisch Geneeskundige Letselrapportage bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK'	31
Bijlage 6: Overzichtstabel producten	33

Forensisch-medisch letselonderzoek en -rapportage

1. Onderwerp

- De forensisch arts kan worden verzocht om zijn forensisch medische expertise aan te wenden voor een forensisch-medisch letselonderzoek (verder: letselonderzoek). De bevindingen hiervan worden vastgelegd in een forensisch-medisch letselrapport (verder: letselrapport).
- Het verzoek tot letselonderzoek kan afkomstig zijn van de politie, het Openbaar Ministerie en/of de rechtspraak, maar ook van andere partijen.
- Deze richtlijn beschrijft de wijze waarop een letselonderzoek wordt uitgevoerd, hoe een letselrapport tot stand komt en aan welke eisen dit moet voldoen.

2. Doelstelling

- Het volgens de geldende forensische en forensisch-medische normen doen van letselonderzoek en het op uniforme manier opstellen van een letselrapport. Dit op een wijze dat het letselrapport uiteindelijk ingezet kan worden ten behoeve van de strafrechtspleging.

3. Toepassingsgebied

- Deze richtlijn is bedoeld voor forensisch artsen en dient zoveel mogelijk te worden gevolgd bij het doen van letselonderzoek en het opstellen van een letselrapport.
- In deze richtlijn staat een aantal specifieke aandachtspunten voor letselonderzoek en rapportage bij kinderen. De gebruiker zou ook moeten overwegen in hoeverre deze van toepassing zijn op kwetsbare personen die niet in staat zijn om zelf de toedracht van het letsel te omschrijven.
- Uitsluitend forensisch artsen geregistreerd in het FMG- of KNMG-register kunnen een forensisch-medisch letselrapport opstellen.

4. Definities

- **Letsel**

Afwijkingen aan- en in het lichaam die het gevolg zijn van de inwerking van uitwendig fysisch (mechanisch, thermisch, straling) of chemisch geweld.

- **Forensisch Medisch letselonderzoek**

Het Forensisch Medische Letselonderzoek is het door de forensisch arts systematisch te verrichten forensisch medisch onderzoek naar (mogelijke) letsel(s) bij een slachtoffer of een verdachte en bestaat een aantal uit te voeren processtappen. Te weten: beschrijving, typering en duiding en die resulteren in een

letselrapportage.

- **Beschrijving van letsel**

Onder beschrijving van letsel wordt een feitelijke beschrijving van het door de forensisch arts geconstateerde letsel volgens PROVOKE bedoeld, gevolgd door de typering van het letsel.

Deze term vervangt het oude begrip letselbeschrijving.

- **Typering van letsel**

Definiëren van de aard van het letsel na beschrijving van het letsel daarbij zoveel mogelijk kenmerken volgens PROVOKE en de vertaling naar letseltype volgens bijlage 1.

- **Duiding van letsel**

Aan de hand van typering van de aard van het letsel na beschrijving van de kenmerken volgens PROVOKE duiden wat het bijbehorende ontstaansmechanisme is en eventueel toetsen van dit ontstaansmechanisme aan de bijpassende gedragingen en gebeurtenissen, de gemelde toedracht en/of de geformuleerde scenario's van het letsel.

Dit begrip vervangt het oude begrip letselinterpretatie.

- **Forensisch Medische letselrapportage zonder benoeming als gerechtelijk deskundige**

De Forensisch Medische letselrapportage zonder benoeming als gerechtelijk deskundige betreft de schriftelijke, in voor niet geneeskundig geschoolde personen begrijpelijk Nederlands gestelde weergave van het verrichte letselonderzoek en bevindingen zijnde een beschrijving van het letsel met per letsel een typering van het letsel (bijv. sub A t/m sub D betreffen onderhuidse bloedingstoringen, sub E en F betreffen krasletsels).

Dit begrip zou door het OM of de Rechtspraak gelezen kunnen worden als een 'sturingsverslag'.

- **Forensisch Medische letselrapportage met benoeming als gerechtelijk deskundige**

De Forensisch Medische letselrapportage met benoeming als gerechtelijk deskundige betreft de schriftelijke, in voor niet geneeskundig geschoolde personen begrijpelijk Nederlands gestelde weergave van het verrichte letselonderzoek en bevindingen zijnde een beschrijving van het letsel met per letsel een typering van het letsel. Aangevuld met een forensisch-medische duiding van het letsel en/of beantwoording van specifieke vragen, zoals weergegeven in de opdrachtomschrijving van de benoeming als deskundige, op basis van kennis/ervaring van de arts en (zo goed mogelijk) onderbouwd met literatuurgegevens.

Dit begrip zou door het OM of de Rechtspraak gelezen kunnen worden als 'deskundigenrapportage'.

- **Slachtoffer**

In deze richtlijn wordt met slachtoffer bedoeld een persoon die aangeeft letsel te hebben opgelopen. Hier wordt ook bedoeld op personen, die niet in staat zijn zelf aan te geven en waarbij de ouder of verzorger dit aangeeft.

- **Verklaring van een deskundige**

Zijn bij het onderzoek op de terechtzitting afgelegde verklaring over wat zijn wetenschap en kennis hem leren omtrent datgene wat aan zijn oordeel onderworpen is, al dan niet naar aanleiding van een door hem in opdracht uitgebracht deskundigenverslag c.q. deskundige rapportage.

- **Forensisch arts als deskundige**

Een forensisch arts kan door de rechter-commissaris of rechtbank als deskundige benoemd worden. Indien hij/zij in het Nederlands Register van Gerechtelijk Deskundigen (NRGD) als deskundige is opgenomen kan hij/zij door de Officier van Justitie (OvJ) worden benoemd.

Als de forensisch arts wordt gevraagd als deskundige om ter zitting een deskundigenverklaring af te leggen levert deze ter terechtzitting een verklaring over het forensisch-medisch onderzoek naar letsels, al dan niet naar aanleiding van een in opdracht uitgebrachte deskundigenverslag/-rapportage.

- **Top-teenonderzoek**

Een volledige inspectie van de buitenzijde van het lichaam en van buitenaf zichtbare lichaamsholten. De te onderzoeken persoon wordt hierbij gefaseerd ontkleed onderzocht.

- **Verdachte**

Een verdachte is een persoon ten aanzien van wie uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld bestaat dat hij/zij een bepaald strafbaar feit gepleegd heeft.

- **Aanvraagformulier medische informatie (het 'KNMG Poppetjesformulier')**

Door de KNMG is in overleg met o.a. de politie en het OM een standaardformulier opgesteld en gedrukt bij de Staatsdrukkerij waarin geneeskundigen ten behoeve van justitie gevraagd wordt iets te verklaren over een door hen behandeld letsel. Dit formulier wordt in de wandelgangen ook wel een letselverklaring of een geneeskundige verklaring genoemd. Deze benamingen zijn verwarrend en moeten vermeden worden.

- **Collegiale review**

Bij een collegiale review wordt het letselrapport voor verzending naar de opdrachtgever gelezen door een collega Forensisch Arts die ook benoembaar is als deskundige waarbij er wordt gelet op de correctheid, begrijpelijkheid, consistentie en logica van de formulering.

Opmerking:

Letsel vastleggen: dit betreft een veel gebruikte term voor alle vormen waarin professionals aspecten van een letsel op schrift of digitaal vastleggen. Volgens de handreiking samenwerking bij strafbare kindermishandeling kunnen zowel de politie, de vertrouwensarts als de forensisch arts dit doen. Uiteraard leggen ook de artsen in een behandelsetting letsels vast, vooral SEH-artsen/kinderartsen/chirurgen/dermatologen. Het is goed om onderscheid te maken tussen de systematische en uitgebreide vastlegging door een forensisch arts conform de richtlijn en de vastlegging door een behandelaar.

5. Letselonderzoek in opdracht van Politie of Justitie

5.1 Algemeen

- Forensisch medisch letselonderzoek kan gevraagd worden door politie of justitie in het kader van strafrechtelijk onderzoek door politie of Justitie.
- Het forensisch medisch letselonderzoek gebeurt veelal na aangifte. Echter, het kan zijn dat in het belang van politieonderzoek het letselonderzoek vóór de aangifte plaatsvindt bijvoorbeeld als er ambtshalve vervolging plaatsvindt.
- Het verzoek voor forensisch medisch letselonderzoek kan rechtstreeks worden gedaan door de politie.

Wanneer het van belang is dat letsels geduid worden of als er specifieke vragen zijn, dan kan een forensisch arts als deskundige worden benoemd.

5.2 Forensisch arts als deskundige

- De (bewijs)opdracht voor de forensisch arts houdt in het doen van letselonderzoek en het uitbrengen van een letselrapportage.
- Een (bewijs)opdracht kan volgen op een (al dan niet in opdracht van Politie en Justitie) eerder verricht letselonderzoek.

De opdracht kan beperkt blijven tot een onderzoek op bronniveau (beschrijving van het letsel) of uitgebreid worden met een onderzoek op activiteitsniveau (duiding van het letsel in relatie tot (mogelijk) gepleegde gedragingen). *Zie kader voor toelichting over opdracht op bronniveau en opdracht op activiteitsniveau.*

Opdracht op bronniveau of activiteitsniveau:

Bij letselonderzoek op bronniveau wordt er een uitspraak gedaan over de aard van een letsel. Bij onderzoek op activiteitsniveau gaat het om de ontstaanswijze van een letsel (ontstaansmechanisme).

Bronniveau

Letselonderzoek op bronniveau bestaat uit een persoonlijk letselonderzoek (lichamelijk onderzoek) of het bestuderen van een medisch dossier of een fotorapportage. Het resulteert in een feitelijke beschrijving van het letsel en duiding van het letsel.

Hierbij wordt een inschatting gegeven van:

- het moment van ontstaan van het letsel,
- de genezingsduur,
- het al dan niet restloos genezen van het letsel en
- eventuele blijvende beperkingen of gevolgen.

Activiteitsniveau

Indien in de (bewijs)opdracht de ontstaanswijze van het letsel wordt gevraagd, wordt van letselonderzoek op activiteitsniveau gesproken.

De vraag kan dan zijn: "Welke gedragingen kunnen aan het letsel ten grondslag liggen?".

In dat geval kan de forensisch arts op basis van eigen bevindingen en/of bevindingen uit materiaal afkomstig van derden (strafrechtelijk of medisch dossier, informatie aangegeven door het slachtoffer, de verdachte of getuigen) tot een toedracht-benadering (scenario-benadering) komen.

Ook zou het scenario als door het slachtoffer gemeld, vergeleken kunnen worden met dat van de betrokken verdachte. Bijvoorbeeld (scenario 1) verdachte 'stak mij' in vergelijking met (scenario 2) de betrokkene 'liep in het mes'. De bedoelde vergelijking *kán* dan opleveren: de gedane waarneming over de onderzochte letselbevindingen is waarschijnlijker in het licht van het scenario van het slachtoffer (scenario 1) dan dat van de verdachte (scenario 2).

Benoeming

- Formeel start het werk van de forensisch arts als deskundige met een benoeming ingevolge art. 51i Sv (zie 10. Informatiebronnen) die gepaard gaat met een opdracht. Benoeming van een forensisch arts die niet is opgenomen in het NRGD kan uitsluitend plaatsvinden door de rechter-commissaris. Als een forensisch arts is opgenomen in het NRGD dan kan de benoeming ook door de officier van justitie worden gedaan.
- Voor de forensisch arts benoemd als deskundige geldt de gedragscode van het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD), (zie bijlage 2). In de gedragscode staat onder meer dat de deskundige de werkzaamheden onafhankelijk, onpartijdig, zorgvuldig, vakbekwaam en integer dient te verrichten. De forensisch arts dient van de gedragscode op de hoogte te zijn en deze na te leven.
- Er kan voorafgaande aan de benoeming gevraagd worden naar het curriculum vitae (CV) van de forensisch arts om te beoordelen of de arts deskundig en benoembaar is om als deskundige in strafzaken op te treden.

Opdracht

- De forensisch arts heeft de verplichting binnen de gegeven (bewijs)opdracht te blijven, tenzij hij – op basis van zijn deskundigheid – meent dat bepaalde (nadere) bevindingen gemeld moeten worden.
- De Politie, OM of R-C kan de te benoemen forensisch arts benaderen om in samenspraak tot een goede vraagstelling te komen. De forensisch arts kan voor genoemde samenwerking ook zelf het initiatief nemen als hij meent dat de vraagstelling in de benoeming onvoldoende recht doet aan de doelstelling van waarheidsvinding.

- Het kan voorkomen dat de R-C in de opdracht – onbedoeld – vragen stelt die buiten de deskundigheid van de benoemde forensisch arts vallen. De forensisch arts dient de R-C dan op de hoogte te stellen van de onmogelijkheid desbetreffende vragen te beantwoorden. Eventueel kan de forensisch arts een advies geven over een deskundige of discipline onder wiens competentie dit dan wel valt.

6. Letselonderzoek bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK

- Er zijn groepen personen die onvoldoende in staat zijn om de toedracht van een eventueel letsel aan te geven, zoals bijvoorbeeld jonge kinderen, dementerende ouderen of mensen met een verstandelijke beperking. Als door derden (ouders, mantelzorgers, (para)medisch personeel) letsels worden waargenomen waarbij de toedracht onduidelijk is of waarbij het vermoeden bestaat van toegebracht letsel kan de behoefte bestaan om dit te laten beoordelen door een deskundige op het gebied van letsels. Doorgaans zal de aanvraag voor een dergelijke beoordeling afkomstig zijn van vertrouwensartsen/Veilig Thuis, medewerkers van de jeugdgezondheidszorg, kinderartsen, huisartsen, verpleeghuisartsen en/of de Raad voor de Kinderbescherming. Het product van dit type letselonderzoek (onderzoek op bronniveau) is een Forensisch Medische letselrapportage zonder benoeming (bijlage 6). Deze rapportage omvat per bevinding een beschrijving van het letsel en typering van het letsel en een uitspraak of de geconstateerde afwijking een letsel of een medische aandoening betreft.

Indien het vermoeden bestaat dat het een letsel betreft, dan kan o.b.v. de vraagstelling van de opdrachtgever bijvoorbeeld worden aangegeven of dit past bij accidenteel dan wel toegebracht letsel. (Zie ook het productoverzicht in bijlage 7)

- De letselrapportage wordt onderdeel van het (medisch) dossier dat door de aanvragend hulpverlener wordt gehouden.
- De forensisch arts kan naar aanleiding van zijn onderzoek gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan de aanvrager over eventueel te nemen vervolgstappen. Bij een vermoeden van (kinder)mishandeling handelt de forensisch arts conform de KNMG meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.
- De kwaliteit en omvang van het letselonderzoek en het letselrapport moet zodanig zijn dat het ook te gebruiken is als bewijsstuk in de rechtsgang, als daar op een later moment aanleiding toe mocht zijn.
- Het kan voorkomen dat er aangifte wordt gedaan in een casus waarbij eerder een letselrapportage *zonder* benoeming is opgesteld. Om discussie over onafhankelijkheid van beoordeling te voorkomen dient bij een eventuele benoeming tot deskundige afgewogen te worden of de forensisch arts die benoemd wordt dezelfde moet zijn als degene die het eerdere letselrapport heeft opgesteld.
- Bij FMEK wordt het handelingskader FMEK gevolgd. Dit handelingskader is bedoeld om duidelijk te maken welke rol de regionaal werkend forensische artsen (en evt. forensisch verpleegkundigen) onder regie van de GGD hebben. Het handelingskader is tevens een nadere uitwerking van de

meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling, de handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling en het Handelingsprotocol Veilig Thuis (2019).

Omdat er op een onderzoek dat nog niet in het kader van strafrechtelijk onderzoek is verricht, strafrechtelijk onderzoek kan volgen, is het van belang om beïnvloeding te voorkomen. Het is derhalve van belang om niet (suggestief) uit te vragen bij het kind of andere betrokkenen wat er is gebeurd. Wel kan het van belang zijn om vast te leggen wat er spontaan wordt gezegd en door wie.

7. Toestemming

7.1 Letselonderzoek bij een slachtoffer

- Indien het letselonderzoek wordt gedaan bij een slachtoffer moet deze vooraf toestemming geven voor:
 - het medisch onderzoek en het fotografisch vastleggen van uitwendig zichtbare letsels
 - het (zo nodig) opvragen van relevante medische informatie bij artsen die betrokkene behandelen of behandeld hebben en
 - het (zo nodig) verstrekken van medische informatie aan politie of justitie (alleen bij een letselonderzoek in het kader van strafrecht).
- De arts die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van het FMO moet zorg dragen voor het verkrijgen van toestemming.
- De wijze van verkrijgen van toestemming is vrij, de toestemming schriftelijk vastleggen is raadzaam.

7.2 Letselonderzoek bij een minderjarig slachtoffer

- Voor het uitvoeren van letselonderzoek bij een kind van 0 jaar – (jonger) 12 jaar is toestemming nodig van beide wettelijke vertegenwoordiger(s). Indien één van de twee ouders (met gezag) geen toestemming geeft, is er dus (in beginsel) geen akkoord om het FMO uit te voeren.
- Als één van de wettelijke vertegenwoordigers het kind begeleidt, dan mag de arts er vanuit gaan dat deze mede namens de andere wettelijke vertegenwoordiger spreekt, óók als er sprake is van een echtscheiding. Alleen als de arts aanwijzingen heeft dat de niet aanwezige ouder een andere mening is toegedaan, moet hij deze ook expliciet om toestemming vragen.
- Wanneer een wettelijke vertegenwoordiger weigert toestemming te geven uit eigen belang, dan kan een arts toch een FMO uitvoeren. Een persoon kan uit eigen belang toestemming weigeren als hij bijvoorbeeld verdachte is in de zaak waarvan de minderjarige slachtoffer is.
- Een arts dient ten allen tijde het belang van het kind voorop te stellen, hij dient te handelen vanuit goed hulpverlenerschap. Daar hoort bij dat als een vermoeden van kindermishandeling dan wel zedendelict aanwezig is, een FMO kan worden uitgevoerd zonder toestemming van de ouders, om te voorkomen dat een minderjarige terugkeert naar de situatie die voor diegene onveilig is.

- Bij weigering van wettelijke vertegenwoordiger(s) verdient het de voorkeur om vervangende toestemming van de kinderrechter te verkrijgen.
- Voor het uitvoeren van letselonderzoek bij een kind ouder dan 12 jaar – jonger dan 16 jaar is dubbele toestemming nodig: toestemming van de minderjarige zelf én toestemming van wettelijke vertegenwoordiger(s).
- Voor het uitvoeren van letselonderzoek bij een kind van 16 of 17 jaar is alleen toestemming nodig van de minderjarige zelf.
- Indien een minderjarige geen toestemming geeft, kan een arts in kader van goed hulpverlenerschap toch besluiten een FMO uit te voeren. Een situatie kan immers zijn dat de minderjarige geen toestemming geeft, omdat hij loyaal is aan zijn ouder(s) die de minderjarige mishandelt / mishandelen.

Samengevat

Leeftijd	Artikel	Toestemming van minderjarige zelf vereist	Toestemming alle wettelijke vertegenwoordigers vereist?
Jonger dan 12 jaar (t/m 11 jaar dus)	Art. 7:465 lid 1 BW	Nee, maar wel recht op informatie	Ja
Vanaf 12 jaar en ouder maar wilsonbekwaam	Art. 7:465 lid 2 BW	Nee, maar wel recht op informatie	Ja
Tussen de 12 en de 16	Art. 7:450 lid 2 BW	Ja	Ja
Vanaf 16 jaar	Art. 7:447 lid 1 BW	Ja	Nee

7.3 Letselonderzoek bij verdachte

- Letselonderzoek bij een verdachte gebeurt in beginsel slechts met toestemming van de verdachte of - bij een minderjarige verdachte - diens ouders of voogd.
- Als een verdachte geen toestemming geeft voor letselonderzoek kan de officier van justitie op grond van de artikelen 56 Sv (onderzoek aan en in het lichaam) en 61a Sv (maatregelen in het belang van het onderzoek) bepalen dat de onderzoekshandelingen toch plaats moeten vinden (zie bijlage 3).
- Gedwongen medewerking aan een letselonderzoek door middel van de inzet van de sterke arm (fysieke dwang) is niet bij wet geregeld.

7.4 Opvragen medische gegevens

- Er bestaat een landelijk "concept toestemmingsverklaring verstrekken medische gegevens".
- Voor het verkrijgen van toestemming voor het opvragen van medische informatie van een minderjarige is het geen vereiste dat beide ouders/wettelijke vertegenwoordigers toestemming geven.
- Een behandelend arts maakt een eigen afweging of hij de medische gegevens verstrekt aan politie/OM ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek.
- Indien beide ouders / wettelijke vertegenwoordigers (schriftelijke) toestemming hebben gegeven, zal

dit wel in positieve zin bijdrage aan de afweging die de arts maakt.

- Indien beide ouders / wettelijke vertegenwoordigers weigeren, kan de officier van justitie een vordering ex 126nf Sv indienen bij de rechter-commissaris. De RC kan een machtiging afgeven. Overigens maakt de behandelend arts ook mét een machtiging van de RC een eigen afweging terzake het verstrekken van medische informatie.

8. Werkwijze forensisch-medisch letselonderzoek

- Onafhankelijk van wat de opdracht is of wat het resultaat of de vraagstelling is kent het forensisch medisch letselonderzoek een aantal vaste elementen.
- Het is belangrijk om bij ieder onderzoek bewust te zijn van het risico op mogelijke “voorkeur voor bevestiging” (eng. confirmation bias). Het verhaal van de onderzochte persoon hoeft niet de waarheid te zijn. De forensisch arts moet niet worden beïnvloed door wat de onderzochte persoon of anderen verklaren.
- Blijf bij het onderzoek altijd objectief en feitelijk. Voorkom op deze wijze sturing door hetgeen door de onderzochte persoon als toedracht en omstandigheden is aangegeven of hoe deze een letsel duidt of verklaart. Voorkom ook sturing door politie of andere betrokkenen.

Werk in de onderstaande volgorde als het een persoonlijk onderzoek betreft:

- Inleidend gesprek met betrokkene
 - Bij het inleidend gesprek wordt uitleg gegeven over het doel en de uitvoering van het onderzoek. Geef daarbij aan dat er eerst wordt gekeken, zonder het vernemen van contextinformatie van betrokkene of de politie. Dit om confirmation bias en andere vormen van beïnvloeding of vooringenomenheid te voorkomen.
 - Laat het toestemmingsformulier ondertekenen of vraag expliciet toestemming voor de onderzoekshandelingen (zie ook 7. Toestemming)
N.B. Als er bij een kind onderzoek wordt gedaan, vraag dan NIET naar de toedracht (en overige feiten/omstandigheden) in verband met een eventueel nog uit te voeren studioverhoor. Wél van belang is om te vermelden wat spontaan gezegd wordt en door wie.

In gesprek gaan met kinderen:

Het in gesprek gaan met jonge kinderen over de toedracht bij een vermoeden van mishandeling vergt specifieke vaardigheden. In dit kader hebben een aantal organisaties handreikingen opgesteld, waaronder de Handreiking Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling en de Handreiking Praten met kinderen bij mogelijk seksueel misbruik. Over het in gesprek gaan met kinderen bestaat (wetenschappelijk) verschil van inzicht, zie onder andere het artikel van Erens et al. (2019).

- Lichamelijk onderzoek
 - Het lichamelijk onderzoek betreft een inspectie onder goede lichtomstandigheden. Gebruik daarvoor eventueel een goede en heldere losse lichtbron.
 - Lichamelijk onderzoek gebeurt in beginsel op geleide van de aangegeven locaties van letsel. Het kan echter zinvol zijn om ook verder te kijken. In de regel zal een te onderzoeken persoon kleinere letsels niet relevant vinden terwijl deze voor de waarheidsvinding wel relevant kunnen zijn.
 - Afhankelijk van plaats en aard verwonding en op geleide van de gemelde toedracht: verbandmateriaal verwijderen voor zover medisch aanvaardbaar. Dit ter beoordeling aan de arts en met toestemming van betrokkene.
 - Het onderzoek bij kinderen (zgn. top-teen onderzoek) omvat een volledige inspectie van de buitenzijde van het lichaam en van buitenaf zichtbare lichaamsholten. Het kind wordt hierbij gefaseerd ontkleed onderzocht. Het lichamelijk onderzoek bij kinderen moet gebeuren op een kindvriendelijke wijze, afgestemd op de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. Kinderen jonger dan 6 jaar worden bij voorkeur samen met een kinderarts onderzocht, zodat medische oorzaken goed uitgesloten kunnen worden. Oudere kinderen kunnen ook samen met een kinderarts onderzocht worden als hier aanleiding toe is.
 - Gezien de rol van blauwe plekken bij kinderen is er met medewerking van het FMG door de Nederlandse vereniging van kinderartsen (NVK) een multidisciplinaire richtlijn opgesteld: de Richtlijn blauwe plekken bij kinderen.
 - Uitwendige letsels worden afzonderlijk beschreven volgens de aan de dermatologie ontleende PROVOKE methodiek. Hiermee wordt een afwijking systematisch en uniform vastgelegd.
 - Plaats van het letsel (o.b.v. anatomische referentiepunten);
 - Rangschikking (bij meerdere letsels);
 - Omtrek (bijv. scherp/onscherp);
 - Vorm (bijv. lijn/streepvormig, langwerpig, rondvormig);
 - Oppervlakte c.q. afmeting van het letsel (cm bij cm, of cm doorsnede);
 - Kleur;
 - Elders (vergelijkbaar of oud) letsel?
 - Maak eventueel gebruik van een forensische lichtbron als hulpmiddel, om onduidelijke onderhuidse letsels beter zichtbaar te maken of om letsels beter op het spoor te komen.
 - Alleen als er op een bepaalde locatie veel soortgelijke letsels zichtbaar zijn of in een patroon kunnen de letsels gebundeld of gegroepeerd worden beschreven.
 - De beschrijving wordt weergegeven in begrijpelijk Nederlands, zonder medische vaktermen.
 - Vraag ook naar subjectieve klachten (bijv. pijn), raadplegen van een arts en eventuele psychische klachten.
 - Bij vermoeden van bijkomend inwendig letsel kan -indien beschikbaar- aanvullende medische informatie worden opgevraagd.

- **Fotografie**
 - Het is van belang om letsels fotografisch vast te leggen. Opnames zijn van nut bij het uitwerken van het letselrapport en maken het onderzoek ook reproduceerbaar. Voor het maken van letselfoto's dient de hiertoe nog op te stellen richtlijn forensisch medische letselfotografie.
 - Afhankelijk van regionale afspraken en vaardigheden van de forensisch arts ten aanzien van het maken van foto's volgens forensische normen kan voor het vastleggen van letsels de hulp worden gevraagd van de Forensische Opsporing.
- **Vervolggesprek met betrokkene**
 - Na het onderzoek vindt er een vervolggesprek of afrondend gesprek plaats met de betrokken persoon. Daarbij kunnen de volgende zaken aan de orde komen.
 - De gemelde toedracht - deze komt in deze fase pas aan de orde - zoals opgegeven door betrokkene. Hiervoor kan eventueel ook gebruik worden gemaakt van het proces-verbaal van aangifte en/of verklaringen van verdachte(n) of getuige(n).
 - Aanvullende feitelijke en niet suggestieve vragen ten behoeve van het letselonderzoek: relevante medische voorgeschiedenis, medicatiegebruik, klachten, behandeling.
 - Ook bij het vervolggesprek dient er bij kinderen niet naar de toedracht (en overige feiten/omstandigheden) gevraagd te worden in verband met een eventueel nog uit te voeren studioverhoor. Wél van belang is om te vermelden wat spontaan gezegd wordt en door wie.
- **Letselrapportage**
 - De letselrapportage is een document dat dat deel gaat uitmaken van een strafdossier, of moet ten behoeve van strafrecht bruikbaar zijn als het verslag het resultaat is van een letselonderzoek dat initieel niet in het kader van strafrecht plaatsvindt. Het moet daarom inhoudelijk volledig, correct, samenhangend, begrijpelijk en reproduceerbaar zijn.
 - De omvang en inhoud van de letselrapportage is afhankelijk van de opdracht en de vraagstelling. In de bijlagen zijn formats opgenomen (zie *bijlage 4 en 5*).
 - In de forensisch medische letselrapportage worden de gemelde toedracht, relevante medische informatie, lichamelijk onderzoek, de feitelijke letselbeschrijving, van behandelaars verkregen informatie en beoordeling achtereenvolgens systematisch beschreven en in onderlinge samenhang voorzien van een forensisch medische duiding. Ook wordt beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd, wat de onderzoeksverrichtingen zijn geweest en wie er bij betrokken zijn geweest.
 - Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van de medische terminologie als opgenomen in *bijlage 1*.
 - Het is van belang om in de rapportage te vermelden welke informatiebronnen zijn gebruikt en van welke bron bepaalde informatie afkomstig is. Geef ook aan hoe deze informatie is verkregen.

Mondeling overgedragen informatie wordt feitelijk, eventueel samengevat, weergegeven in het verslag.

- Dossieronderzoek
 - Indien het door omstandigheden niet mogelijk is om betrokkene persoonlijk te onderzoeken kan het onderzoek bestaan uit louter bestudering en beoordeling van door derden aangeleverde documentatie (ofwel: dossieronderzoek).
 - Er wordt dan een letselrapportage opgesteld door gebruik te maken van informatie uit processen-verbaal, opgevraagde medische informatie van de behandelaars en foto's van de letsels gemaakt door de basis politiezorg, forensische opsporing, behandelaars of betrokkene zelf.
 - Door derden aangeleverd fotomateriaal voldoet vaak niet aan de forensische norm voor letselfotografie. Een afbeelding is niet of beperkt bruikbaar voor letselonderzoek als deze een te kleine bestandsgrootte heeft (minimaal 500 kB is vereist), niet scherp is, niet loodrecht op het vlak of zonder maatvoering is gefotografeerd, onvoldoende of te veel is belicht of als onduidelijk is wat de plaats en/of oriëntatie van het letsel op het lichaam is. Vermeld in deze gevallen in het letselrapport dat het onderzoek beperkt is door de slechte kwaliteit van het beeldmateriaal.
- Collegiale review
 - In ieder geval bij een letselrapportage met benoeming als deskundige moet een collegiale review plaatsvinden. Bij een collegiale review wordt er gelet op de correctheid, begrijpelijkheid, consistentie en logica van de formulering. In het rapport wordt vermeld wanneer review heeft plaatsgevonden. In het medische dossier wordt vastgelegd wie deze review heeft gedaan.

9. Rapportage en archivering

- Ten behoeve van het forensisch medisch letselonderzoek wordt een onderzoeksdossier bijgehouden. Hierin worden de bevindingen, gebruikte documenten en beeldmateriaal bewaard. Het onderzoeksdossier wordt afgeschermd gearchiveerd volgens de laatste stand van beveiliging van bestanden ter voorkoming van datalekken van gevoelige persoonsgegevens.
- De letselrapportage wordt rechtstreeks (digitaal of per post) verzonden naar de aanvrager. Digitale verzending gaat conform laatste stand van beveiliging van bestanden ter voorkoming van datalekken van gevoelige persoonsgegevens.
- Het slachtoffer heeft recht op een kopie van de rapportage (houd daar rekening mee bij de rapportage). Een verzoek om een kopie zal via de aanvrager van het onderzoek lopen.
- Een kopie van de letselrapportage (eventueel met foto's) wordt in het medisch dossier van de forensisch geneeskundige dienst bewaard.
- Op de letselrapportage is de WGBO overeenkomstig van toepassing. De bewaartermijn voor het medisch dossier waar het letselrapport onderdeel van is bedraagt daarmee 20 jaar na de laatste mutatie.
- Voor minderjarigen geldt een bewaartermijn tot het 34e levensjaar.

10. Informatiebronnen

- Duijst, WLJM. Das, C. Handboek forensische en penitentiaire geneeskunde. Maklu uitgevers 2011.71-81.
- J.L. Reijnders c.s. Herkenning van letsel door lichamelijk geweld. Prelum Uitgevers 2018
- Wet deskundige in strafzaken 2010: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2009-33.html>
- Besluit register deskundige in strafzaken <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2009-330.html>
- Gedragscode NRGD, Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen <https://www.nrgd.nl>
- Erens, B. De Ruiters, C. Van Bragt, D. Otgaar, H. De Handreikingen Kindermishandeling van het Openbaar Ministerie: Onwetenschappelijk en niet kindgericht. Nederlands Juristenblad 12-7-2019. Afl. 27 (1933 – 1938)
- Handelingskader voor het leveren van Forensisch Medische Expertise voor Kinderen (FMEK) door GGD'en. 17 Juni 2020.
- Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling. Veilig Thuis, Politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering. November 2017
- Handreiking Praten met kinderen bij mogelijk seksueel misbruik. Veilig Thuis, Politie, OM, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering. Juni 2017
- Richtlijn Omgaan met medische gegevens. KNMG September 2016. 20-21
- Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld. KNMG 2018
- Wegwijzer Toestemming en informatie bij behandeling van minderjarigen. KNMG juli 2019
- Richtlijn blauwe plekken bij kinderen. NVK 17 februari 2016
- Richtlijn Signalering Kindermishandeling in de spoedeisende medische zorg. NVK 14 september 2016
- Royal college of Pediatrics and Child Health. Child Protection Evidence. Systematic review on Bruising. Juli 2017
- Voorde W. van de. Forensische Geneeskunde. Brugge, België: Die Keure 2016.
- Madea B ed. Handbook of Forensic Medicine. West Sussex: Wiley Blackwell; 2014.
- Reinders ULJ, Das C. Drijber BC, Lulf R. Herkenning van letsels door lichamelijk geweld, pag. 40-1. Houten, Nederland: Prelum uitgevers; 2008.

Bijlagen

Bijlage 1: Medische terminologie	15
Bijlage 2: Gedragscode NRGD versie 2.0 17 december 2015	17
Bijlage 3: Artikel 56 en Artikel 61a Wetboek van Strafvordering	22
Bijlage 4: Format 'Forensisch medische letselrapportage zonder benoeming als gerechtelijk deskundige'	23
Bijlage 5: Format 'Forensisch medische letselrapportage met benoeming als gerechtelijk deskundige'	25
Bijlage 6: Format 'Forensisch medische letselrapportage bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK'	31
Bijlage 7: Overzichtstabel producten	33

Bijlage 1: Medische terminologie

INDELING NAAR SOORT LETSEL

Onderstaande (niet-limitatieve) opsomming is bedoeld ter informatie voor niet-medisch geschoolde lezers van een letselrapportage, en ter bevordering van eenduidig woordgebruik door forensisch artsen.

- Bloeduitstorting: niet wegdrukbaar, verkleuring van de huid of een slijmvlies als uiting van bloed- en vochtophoping na beschadiging van bloedvaten.
- Puntbloedingen: puntvormige bloeduitstortingen in het niveau van de huid of slijmvlies.
- Oppervlakkige schaafwond / huidbeschadiging: ontvelling huid (zonder puntvormige bloedinkjes / rode verkleuringen).
- Diepe schaafwond: ontvelling (met puntvormige bloedinkjes/rode verkleuringen).
- Krasletsel: beschadiging tot in de lederhuid met soms enig bloedverlies/ wondvocht/Korstvorming (met onderbrekingen); soms met matig scherpbegrensde, wegdrukbaar roodheid en zwelling beiderzijds
- Brandwond: beschadiging van de huid en/of diepere weefsellagen door thermische, elektrische, chemische of andere inwerking. Indeling in graad 1, 2 of 3. Kan gepaard gaan met:
 - roodheid, blaarvorming, weefselverlies of weefselverbranding in wisselende combinaties en stadia;
 - littekenvorming of blijvend weefsel/functieverlies.
- Snijwond: een onderbreking van de huid met scherpbegrensde wondranden tot in de diepere weefsellagen van enige lengte (de lengte op het huidoppervlak bedraagt meer dan de diepte); al dan niet gepaard met wijken van de wondranden. De vorm van de uiteinden kan iets zeggen over of het een 1 of 2-zijdig scherp(randig) veroorzakend voorwerp betrof (zie interpretatie).
- Scheurwond (laceratie): een grillig gevormde onderbreking van de huid met onregelmatige en grillig begrensde wondranden tot in de diepere weefsellagen. Vaak in samenhang met tekenen van drukverwonding ('crushen' of kneuzing van de wondranden). Vaak zijn nog weefselbruggen zichtbaar.
- Steekwond: een onderbreking van de huid en de eronder liggende weefsels met scherp begrensde wondranden (de lengte op het huidoppervlak bedraagt minder dan de diepte). Van buitenaf vaak niet exact te beoordelen diepte en weefselschade. (Bij interpretatie: benoem eventueel de scherpe en iets minder scherpe kant (1-2 zijdig scherp(randig) veroorzakend voorwerp)).

- Prikwond: puntvormige huidperforatie, eventueel met omgevende bloeditstorting (bijv. door medisch handelen).
- Drukwond (kneuzing): beschadiging van onder de huid (blijft vaak intact) gelegen weefsels/structuren, al of niet met onderhuids bloedverlies van enige omvang. Vaak gepaard gaande met uitwendig waarneembare verkleuring en zwelling (zie bloeditstorting).
- Botbreuk: onderbreking van de continuïteit van botweefsel.

Bijlage 2: NRGD Gedragscode

GEDRAGSCODE Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen

Het College gerechtelijk deskundigen heeft in opdracht van de wetgever onderstaande gedragscode vastgesteld. (artikel 4, aanhef en onder c, van het Besluit register deskundige in strafzaken; Stb. 2009, 330).

Deze gedragscode vervangt met ingang van 1 januari 2016 de gedragscode van 23 december 2009 (Stcrt 2009, nr. 20084).

De gedragscode dient voor wat betreft de onder II. opgenomen verplichtingen voor de deskundige en de uitwerking van deze verplichtingen onder III. als een geheel gelezen te worden.

I. Toepassingsbereik

1. De gedragscode is op u als geregistreerde deskundige van toepassing
2. De gedragscode is ook op u van toepassing indien u bij benoeming of overeenkomst gehouden bent deze na te komen.

II. Verplichtingen voor de deskundige

1. Draag met zorgvuldig onderzoek en verslag bij om bovenal de desbetreffende gerechtelijke instantie tot een weloverwogen oordeel over de strafzaak te laten komen.
2. Handel integer, onafhankelijk en onpartijdig; informeer uw opdrachtgever zo spoedig mogelijk indien (schijn van) belangenverstrengeling verondersteld kan worden.
3. Blijf binnen de grenzen van uw opdracht en van uw deskundigheid.
4. Meld iedere van belang zijnde (poging tot) beïnvloeding van de uitvoering van uw opdracht.
5. Draag zorg voor de vereiste kwaliteit van het onderzoek.

6. Behandel het onderzoeksmateriaal en de gegevens vertrouwelijk en met de vereiste professionele zorg; houd deze voor zover mogelijk beschikbaar voor tegenonderzoek of nader onderzoek.
7. Draag zorg voor een begrijpelijk, deugdelijk gemotiveerd, controleerbaar en tijdig beschikbaar verslag; wees bereid uw verslag ter toetsing aan vakgenoten voor te leggen.
8. Vul een uitgebracht verslag voor zover vereist op grond van u bekende nadere informatie of nadere ontwikkelingen aan.
9. Informeer direct de opdrachtgever indien u meent dat op grond van het gebruik van uw verslag een gerechtelijke dwaling is geschied of dreigt te geschieden.
10. Onderhoud en ontwikkel uw vakbekwaamheid.

III. Uitwerking van de verplichtingen voor de deskundige

(verwezen wordt naar de onder II. opgenomen verplichtingen)

Ad II.1 *Draag met zorgvuldig onderzoek en verslag bij om bovenal de desbetreffende gerechtelijke instantie tot een weloverwogen oordeel over de strafzaak te laten komen*

- U brengt naar waarheid, in volledigheid en naar beste inzicht verslag uit om zodoende te bereiken dat mede op grond van uw verslag recht gedaan kan worden.
- U verzoekt bij onduidelijkheden in de opdracht de opdrachtgever zo spoedig mogelijk om een schriftelijke verheldering.
- U volbrengt uw taak zo goed mogelijk. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn om derden-deskundigen in te schakelen. Indien u uw opdracht uitvoert in samenwerking met andere deskundigen is niet vereist dat deze laatsten ook in het register van het NRGD zijn opgenomen; voorkeur verdient het echter wel. U blijft persoonlijk verantwoordelijk voor het door u uitgebrachte verslag, ook als u zich door derden-deskundigen laat bijstaan. Uw eigen oordeel is in dat geval herkenbaar in het verslag.
- U neemt nauwgezet de door u gebruikte bronnen, waaronder die van derden-deskundigen, op in uw eigen verslag. Het doel hiervan is de gebruiker duidelijk te maken hoe het verslag tot stand is gekomen.

Ad II.2 *Handel integer, onafhankelijk en onpartijdig; maak aan uw opdrachtgever zo spoedig mogelijk bekend indien (schijn van) belangenverstrengeling verondersteld kan worden*

- U bent niet bevooroordeeld en vooringenomen.
- U bent onpartijdig. Dat betekent dat u ook de schijn van partijdigheid moet voorkomen.
- U vermijdt iedere (schijn van) belangenverstrengeling. Deze kan verondersteld worden indien belangen een rol spelen, anders dan die financiële belangen die te maken hebben met een gangbare betaling voor het deskundigenonderzoek.

- U meldt ook iedere vorm van (eerdere) betrokkenheid bij de desbetreffende strafzaak direct schriftelijk aan uw opdrachtgever. Deze informatie is van eminent belang voor het al dan niet inzetten van u als deskundige.

Ad 11.3 *Blijf binnen de grenzen van uw opdracht en van uw deskundigheid*

- U vermeldt uw NRGD-registratie in uw verslag en voor welk (deel)deskundigheidsgebied de registratie geldt.
- U meldt direct schriftelijk, onder opgave van redenen, aan uw (potentiële) opdrachtgever indien de (te geven) opdracht niet binnen de grenzen van uw deskundigheid valt.
- U rapporteert in beginsel binnen de (vraagstelling van de) opdracht. Dit is alleen anders indien u op grond van uw deskundigheid van oordeel bent dat u buiten de vraagstelling opmerkingen dient te maken die van belang zijn voor de beoordeling van de zaak.

Ad 11.4 *Meld iedere van belang zijnde (poging tot) beïnvloeding van de uitvoering van uw opdracht*

- U meldt iedere (poging tot) beïnvloeding van enig gewicht direct schriftelijk aan uw opdrachtgever. U neemt die melding ook op in uw verslag.

Ad 11.5 *Draag zorg voor de vereiste kwaliteit van het onderzoek*

- U vermeldt zo mogelijk de gebruikte methode(n) en de eventuele beperkingen ervan in uw verslag.
- U vermeldt in uw verslag indien u tot geheimhouding van de gebruikte methode(n) genoodzaakt bent.
- U maakt voor de uitvoering van de opdracht uitsluitend gebruik van geschikte methoden, apparatuur en materialen.
- U meldt zo spoedig mogelijk indien u niet kunt beschikken over de vereiste faciliteiten, apparatuur of uitrusting. Voorgaande omstandigheden kunnen betekenen dat u de opdracht moet teruggeven.
- U meldt direct schriftelijk, onder opgave van redenen, indien zich naar uw oordeel klemmende omstandigheden voordoen die aan het vervullen van uw opdracht in de weg staan.
- U neemt in uw verslag op indien de bevindingen kunnen leiden tot uiteenlopende interpretaties of conclusies. U geeft daarbij aan welke u op grond van uw deskundigheid de meest aannemelijke vindt.
- U verricht uw werkzaamheden met inachtneming van de in de uitoefening van uw beroep geldende regels en normen. U informeert uw opdrachtgever schriftelijk indien u hiervan afwijkt. Het kan hier gaan om regels en normen van instituties of (beroeps)verenigingen waarvan u deel uitmaakt respectievelijk lid bent.

Ad 11.6 *Behandel het onderzoeksmateriaal en de gegevens vertrouwelijk en met de vereiste professionele zorg; houd deze voor zover mogelijk beschikbaar voor tegenonderzoek of nader onderzoek*

- U vergaart, indien het onderzoek dat vereist, persoonlijk het noodzakelijke onderzoeksmateriaal of laat dit (mede) onder uw verantwoordelijkheid doen.
- U waarborgt de vertrouwelijkheid van het onderzoeksmateriaal en de onderzoeksgegevens. Van deze strikte eis kan slechts afgeweken worden indien de opdrachtgever uitdrukkelijk schriftelijk toestemming heeft gegeven om bepaalde gegevens vrij te geven, of indien u bij wet bevoegd of verplicht bent om bepaalde gegevens aan een met name genoemde persoon of (gerechtelijke) instantie beschikbaar te stellen. Voorts is het gebruik van gegevens voor wetenschappelijke doeleinden toegestaan, echter zonder dat de identiteit van de onderzochte bekend wordt.

Ad II.7 *Draag zorg voor een begrijpelijk, deugdelijk gemotiveerd, controleerbaar en tijdig beschikbaar verslag; wees bereid uw verslag ter toetsing aan uw vakgenoten voor te leggen*

- U stelt uw verslag zodanig op dat het controleerbaar is voor een andere deskundige op uw vakgebied. Deze verplichting houdt ook in dat u bereid bent gegevens die u heeft verzameld in het onderzoek ter beschikking te stellen, ook als deze niet door u zijn gebruikt.
- U vermeldt in uw verslag indien u tot geheimhouding van gebruikte onderliggende stukken genoodzaakt bent.
- U meldt zo spoedig mogelijk schriftelijk en onder opgave van redenen aan uw opdrachtgever indien uw verslag niet tijdig kunt verstrekken. Daarbij geeft u aan welke inleverdatum haalbaar is.

Ad II.8 en II.9 - *ad II.8 Vul een uitgebracht verslag voor zover vereist op grond van u bekende nadere informatie of nadere ontwikkelingen aan*

ad II.9 Informeer direct de opdrachtgever indien u meent dat op grond van het gebruik van uw verslag een gerechtelijke dwaling is geschied of dreigt te geschieden

- U meldt, in voorkomend geval, direct schriftelijk aan uw (toenmalige) opdrachtgever, dat u, na het uitbrengen van uw verslag, kennis heeft genomen van nieuwe van belang zijnde gegevens of gewijzigde inzichten of ontwikkelingen die, waren deze eerder aan u bekend geweest, u tot andere resultaten en/of conclusies hadden geleid.
- U meldt een aantoonbaar verkeerde uitleg van uw verslag schriftelijk aan uw (voormalige) opdrachtgever.

Deze twee verplichtingen kunnen bezwaarlijk aan een bepaalde tijdsduur verbonden worden; van de deskundige wordt verwacht hier zorgvuldig mee om te gaan.

Ad II.10 *Onderhoud en ontwikkel uw vakbekwaamheid*

- U verplicht zich om state-of-the-art te blijven onderzoeken en rapporteren. Dit betekent dat u uw (forensische) deskundigheid onderhoudt en ontwikkelt conform de daarvoor geldende normen.

IV. Slotbepalingen

Deze gedragscode wordt aangehaald als: Gedragscode NRGD.

Utrecht, 17 december 2015

De voorzitter van het College gerechtelijk deskundigen

J.A. Coster van Voorhout

Bijlage 3: Artikel 56 en Artikel 61a Wetboek van Strafvordering (bedoeld als achtergrondinformatie voor de politie over de positie van de politie)

Artikel 56 Wetboek van Strafvordering geeft de mogelijkheid voor onderzoek aan en in het lichaam of aan de kleding van de aangehouden verdachte, in geval van ernstige bezwaren tegen de verdachte:

1. De officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte wordt geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, kan, bij het bestaan van ernstige bezwaren tegen deze, in het belang van het onderzoek bepalen dat deze aan zijn lichaam of kleding zal worden onderzocht.
2. De officier van justitie kan bij het bestaan van ernstige bezwaren tegen de verdachte, in het belang van het onderzoek bepalen dat deze in zijn lichaam wordt onderzocht. Onder onderzoek in het lichaam wordt verstaan: het uitwendig schouwen van de openingen en holten van het onderlichaam, röntgenonderzoek, echografie en het inwendig manueel onderzoek van de openingen en holten van het lichaam. Het onderzoek in het lichaam wordt verricht door een arts. Het onderzoek wordt niet ten uitvoer gelegd indien zulks om bijzondere geneeskundige redenen onwenselijk is.
3. De in het eerste en tweede lid bedoelde onderzoeken worden op een besloten plaats en voor zover mogelijk door personen van hetzelfde geslacht als de verdachte verricht.
4. De overige opsporingsambtenaren zijn bevoegd den aangehoudene tegen wie ernstige bezwaren bestaan, aan zijne kleding te onderzoeken.

Artikel 61a SV regelt dat, in die gevallen waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, (minder ingrijpende) maatregelen kunnen worden genomen tijdens het ophouden voor onderzoek (of in het geval van in verzekeringstelling) die in het belang van het onderzoek zijn;

1. Tegen de voor onderzoek opgehouden verdachte kunnen maatregelen in het belang van het onderzoek worden bevolen. Als zodanige maatregelen kunnen onder meer worden aangemerkt:
 - o a. het maken van foto's en video-opnamen;
 - o b. het nemen van lichaamsmaten en handpalm-, voet-, teen-, oor- en schoenzoolafdrukken;
 - o c. de toepassing van een confrontatie;
 - o d. de toepassing van een geuridentificatieproef;
 - o e. het afscheren, knippen of laten groeien van snor, baard of hoofdhaar;
 - o f. het dragen van bepaalde kleding of bepaalde attributen ten behoeve van een confrontatie;
 - o g. plaatsing in een observatiecel;
 - o h. onderzoek naar schotresten op het lichaam.
2. De in het eerste lid genoemde maatregelen kunnen alleen worden bevolen in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid (gevallen van voorlopige hechtenis).
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de uitvoering van de maatregelen in het belang van het onderzoek en voor het verwerken van de resultaten daarvan.

De maatregelen genoemd in lid 1 zijn niet limitatief opgesomd.

Bijlage 4: Format 'Forensisch Medische letselrapportage zonder benoeming als gerechtelijk deskundige'

Forensisch medische letselrapportage zonder benoeming als gerechtelijk deskundige
VERTROUWELIJK

Naam aanvrager / opdrachtgever:	
Parketnummer	
Proces-Verbaalnummer	
Datum onderzoek	
Datum verzending rapport aan opdrachtgever	

Naam en voorletters Forensisch Arts: Domicilie (adres): (geen persoonlijke gegevens vermelden)	
--	--

Verdachte(n): Naam en geboortedatum	
---	--

Betrokkene: Naam en geboortedatum	
---	--

Inhoudelijke informatie Te verkrijgen bij:	NB: alleen naamsvermelding, geen tel/email
Administratieve informatie Te verkrijgen bij:	NB: organisatiegegevens

Beschrijving en typering van het letsel:	Naar aanleiding van persoonlijk lichamelijk onderzoek of onderzoek aan de hand van fotomateriaal (zie Bijl. A)
Lichaamsdeel:	
Letsels per lichaamsdeel te beschrijven	
Aanwezigheid inwendig letsel:	
Verwachte genezingsduur:	
Verwachte (blijvende) beperking:	
Relevante medische informatie: (voorgeschiedenis, medicatiegebruik, behandeling, beloop en huidige klachten).	
Korte omschrijving van de zaak met bronvermelding:	

Datum:	
Naam forensisch arts:	
Handtekening:	

Bijlage A. Te onderzoeken materiaal / medische gegevens:

Toelichting: Het gaat hier om het evt. zelf gemaakte en geleverde (foto-)materiaal dat u ter beschikking is gesteld. Het kan ook om andere – evt. op te vragen – (medische) gegevens gaan. Beschrijf de kwaliteit en bruikbaarheid van het ontvangen fotomateriaal.

Bijlage 5: Format 'Forensisch medische letselrapportage met benoeming als gerechtelijk deskundige'

NB: Dit format is niet bedoeld als afvink tabel, maar dient als handvat voor welke elementen opgenomen dienen te worden in een forensisch medische letselrapportage. Naast dit format kunnen ook andere formats, zoals die van het NFI gebruikt worden.

Forensisch medische letselrapportage met benoeming als gerechtelijk deskundige
VERTROUWELIJK

Zaakgegevens

Naam R-C: Gerechtelijke instantie: OF Naam advocaat: Kantoor:	
Datum benoeming R-C - op vordering OvJ of - op verzoek van de verdediging OF Datum opdracht verdediging	
R-C nummer	
Parketnummer	
Proces-Verbaalnummer	
Datum onderzoek	
Datum dossier compleet	
Datum verzending rapport aan opdrachtgever	
Naam en voorletters Forensisch Arts: Domicilie (adres): (geen persoonlijke gegevens vermelden)	
Verdachte(n): Naam en geboortedatum	
Betrokkene: Naam en geboortedatum	
Inhoudelijke informatie te verkrijgen bij:	NB: alleen naamsvermelding, geen tel/email
Administratieve informatie te verkrijgen bij:	NB: organisatiegegevens
Bijlage(n) Gevoegd achter het rapport (Bijl. A. en volgende)	- A. Te onderzoeken materiaal - B. Waarschijnlijkheidsschalen (alleen op aanvraag) - C. Tabellen letselwaardering (alleen op aanvraag) - D. Curriculum Vitae

1. Korte omschrijving van de zaak met bronvermelding.

(Neem hier zo mogelijk de letterlijke omschrijving van uw opdrachtgever/aanvrager op). Bij meerdere bronnen en of lezingen deze ook vermelden.

2. Vraagstelling

(Neem hier de letterlijke vraagstelling van de opdrachtgever /aanvrager op, en vermeld de bron)

Toelichting: **N.B.** Indien de vraagstelling niet te beantwoorden is en/of buiten uw deskundigheidsgebied valt, dient u hierover zo spoedig mogelijk met uw opdrachtgever contact op te nemen. Zie ook ad 3 'Advies aan de opdrachtgever'.

3. Advies aan opdrachtgever:

Toelichting: de vraagstelling kan voor u aanleiding zijn om zo spoedig mogelijk contact op te nemen met uw opdrachtgever. De redenen kunnen bijvoorbeeld zijn dat de vragen buiten uw deskundigheidsgebied vallen, of dat u meent dat de vragen nader onderzoek of ander onderzoeksmateriaal vereisen.

Onderbouwing beantwoording

4. Onderzoeksverrichtingen en resultaten

- Persoonlijk onderzoek, of
- Foto-onderzoek, of
- Onderzoek van medische gegevens en documenten uit het onderzoeksdossier zoals processen-verbaal

5. Beantwoording van de vraagstelling.

- Beschrijving van het letsel
- Letsel waarschijnlijkheidsbeoordeling
- Waarschijnlijkheidsbeoordeling letsel, op basis van voorhanden zijn van één of meerdere toedrachten (scenario's), blijkend uit de vraagstelling

Toelichting: In deze rubriek dient u ook gemotiveerd de gevolgde werkwijze en volgorde van onderzoekshandelingen te vermelden én of de gehanteerde onderzoeksmethoden tot betrouwbare resultaten hebben kunnen leiden.

Als er documenten of andere informatie zoals processen-verbaal, beeld materiaal en/of medische gegevens worden gebruikt ten behoeve van het letselrapport dan is het van belang te vermelden welke documentatie of informatie wordt gebruikt, wat de bron is en hoe deze is verkregen.

De forensisch medische duiding dient in termen van waarschijnlijkheid te zijn weergegeven, afhankelijk van de vraagstelling

Indien van toepassing hanteert U hierbij de waarschijnlijkheidstabel zoals opgenomen in Bijlage B.

Indien u uw letsel-bevindingen dient te kwalificeren, uitgaande van een verondersteld scenario en een alternatief scenario of alternatieve scenario's, spreekt u zich dan niet uit over de scenario's zelf. Bij de bepaling van de ernst c.q. gevaarssetting en kans op overlijden van het letsel en de genezingsduur kan gebruik worden gemaakt van Bijlage C.

6. Geraadpleegde derden-deskundige(n):

Toelichting: Indien u andere deskundigen heeft geraadpleegd, dient u deze met naam en deskundigheidsgebied te vermelden. Voorts geeft u aan, voor zover van toepassing, welke inbreng van de derde-deskundige een zelfstandig onderdeel van uw rapport is gaan uitmaken. U zelf blijft de eindverantwoordelijke voor het door u ondertekende rapport.

7. Gebruikte bronnen (literatuur):

T.a.v. onderzoeksvraag...:

Toelichting: Neemt u hier de door u gehanteerde bron, per beantwoorde onderzoeksvraag op.

8. Collegiale review:

Toelichting: in het kader van kwaliteitsbewaking vindt er een collegiale review plaats alvorens het letselrapport van de deskundige te versturen. Bij een review wordt er gelet op de correctheid, begrijpelijkheid, consistentie en logica van de formulering.

Ondertekening

Ik verklaar als forensisch arts dit rapport naar waarheid, volledigheid en naar beste inzicht te hebben opgesteld.

Datum :
Naam forensisch arts :
Handtekening :

Bijlage A. Te onderzoeken materiaal / medische gegevens:

Toelichting: Het gaat hier om het evt. zelf gemaakte en geleverde (foto-)materiaal dat u ter beschikking is gesteld. Het kan ook om andere – evt. op te vragen – (medische) gegevens gaan. Beschrijf de kwaliteit en bruikbaarheid van het ontvangen fotomateriaal.

Bijlage B. Waarschijnlijkheidsschalen

Toelichting: Ongeacht welk systeem wordt gebruikt, een oordeel is gebaseerd op kennis/ervaring en literatuur. Daar zit een subjectieve component bij. Het maakt niet uit of er op basis van getallen (Likelihoodratio) of een verbale schaal een waarschijnlijkheidsoordeel wordt gegeven als een waarschijnlijkheidsschaal op basis van getallen niet mogelijk is. Het is namelijk een ordegrootte die kwantitatief of kwalitatief onderbouwd moet worden op basis van kennis, ervaring en/of literatuur.

Als er geen ordegrootte te bepalen valt, dan moet dat worden opgeschreven zonder een uitspraak te doen.

Bij één toedracht-omschrijving (scenario):

Een waarschijnlijkheidsoordeel is niet mogelijk, of.
het beschreven letsel is...
- met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid...

- hoogstwaarschijnlijk...
 - waarschijnlijk...
 - waarschijnlijk niet...
 - hoogstwaarschijnlijk niet...
 - met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet...
- (aan te vullen met: ontstaansgrond, vormen van ernst, genezingsduur)

Bij twee (of meer) toedracht-omschrijvingen (scenario's):

Een waarschijnlijkheidsoordeel is niet mogelijk, of.
het beschreven letsel / (combinatie van) bevinding (en) is...

- ongeveer even waarschijnlijk...[als]
 - iets waarschijnlijker...
 - waarschijnlijker...
 - veel waarschijnlijker...
 - zeer veel waarschijnlijker...
 - extreem veel waarschijnlijker...
- ...wanneer het éne scenario (A) waar is, (dan) wanneer alternatieve scenario's waar is/zijn.

Toelichting: Van de forensisch arts wordt gevraagd, zo mogelijk, een waarschijnlijkheidsoordeel over de gegeven conclusies te geven. Hiermee geeft de forensisch arts een mate van bewijskracht weer. De gemaakte keuze dient gemotiveerd te worden.

Bijlage C. Forensisch medische letselwaardering afkomstig uit van de Voorde W.,
Handboek Forensische Geneeskunde. Brugge: de Keure 2016 pag 596-598.

Ter illustratie van de (medische) ernst van een letsel

1. Licht letsel

Kenmerken

Algemeen

Pijn

Kleine scheurwonden, kneuzingen en ontvellingen

1e graads brandwonden en kleine 2e en 3e graads brandwonden

Hoofd/hals

Hoofdpijn, duizeligheid zonder bewustzijnsstoornissen

1e graads brandwonden en kleine 2e en 3e graads brandwonden

Borst en buik

Spierpijn of thoracale pijn/stijfheid

Ledematen

Verstuiking gebroken vinger

2. Matig letsel

Kenmerken

Algemeen

Uitgebreide kneuzingen en ontvellingen, grote scheur- en barstwonden (< 7 cm)

10-20 % verbrand lichaamsoppervlakte (2e en 3e graad.)

Hoofd/hals

Bewusteloosheid < 15 min. met en zonder schedelbreuk

Niet-verplaatste fracturen van schedel (dak en gelaat/complex neusfractuur

"whiplash"

Borst en Buik

Forensisch Medisch Genootschap

Nederlandse Vereniging voor Forensische Geneeskunde

Eenvoudige breuken van ribben of borstbeen
Ernstige kneuzingen van de buikwand

Ledematen en bekken

Gecomplieerde breuken van de vinger(s)
Niet-verplaatste breuken van pijnbeenderen en het bekken
Ernstige verstuijing van grote gewrichten

3. Ernstig letsel

Kenmerken

Algemeen

Grote scheurverwondingen (> 7 cm)
20-30 % verbrand lichaamsoppervlakte (2e en 3e graad.)

Hoofd/hals

Bewusteloosheid > 15 min. met en zonder schedelbreuk en zonder neurologische uitval tenzij geheugenverlies (< 3 uur)
Gesloten verplaatste schedelfracturen zonder bewustzijnsverlies
Halswervelbreuken zonder ruggenmerg letsel

Borst en Buik

Orgaankneuzingen
Hemoperitoneum/retroperitoneale bloedingen
Fracturen wervelkolom zonder ruggenmerg letsel

Ledematen en bekken

Fracturen, verplaatst, multiple/open
Scheuren van bloedvaten/grote zenuwen

4. Levensbedreigend letsel

Kenmerken

Algemeen

Grote scheurwonden met veel bloedverlies
30-50 % verbrand lichaamsoppervlakte (2e en 3e graad.)

Hoofd/hals

Bewusteloosheid > 15 minuten. Met neurologische uitval en/of posttraumatische amnesie van 3-12 uren
Meervoudige schedelfracturen

Borst en Buik

Open borstwond, fladderthorax, kneuzing van het hart, pericardletsels
Orgaanscheuren (milt, nier, lever)

Ledematen en bekken

Destructie, amputatie lidmaat

5. Kritisch letsel

Kenmerken

Algemeen

Bewusteloosheid > 24 uur, intracraniele drukverhoging, bradycardie met progressief verhoogde bloeddrukstijging
Belemmering van de ademweg, hartspierletsels, ruptuur/aorta grote bloedvaten

6. Dodelijk letsel

Toelichting: De strafrechtspraak is gebaat met een medische letselwaardering die past binnen de strafrechtelijke letselwaardering.

De forensisch arts laat zich niet uit over de strafrechtelijke letselwaardering. Van belang is om de ernst van een letsel inzichtelijk te maken door een medische letselwaardering. Daarbij moeten de gevolgen, mate van gevaarssetting c.q. levensbedreigendheid, medische behandeling en prognose (duur van de herstelperiode of verwachting van blijvende gevolgen) tot uiting komen. De Injury severity scale (AIS) kan daarbij een rol spelen.

Bijlage D. Curriculum Vitae

- Personalia: Naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats.
- Opleiding, nascholing
- Werkervaring
- Publicaties.

Toelichting: Beperk u tot wat relevant kan zijn om uw bekwaamheid als forensisch arts vast te stellen.

Bijlage 6: Format 'Forensisch medische letselrapportage bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK'

NB: Dit format is niet bedoeld als afvink tabel, maar dient als handvat voor welke elementen opgenomen dienen te worden in een forensisch medische letselrapportage ten behoeve van FMEK.

Forensisch medische letselrapportage bijvoorbeeld ten behoeve van FMEK	
VERTROUWELIJK	

Naam aanvrager/opdrachtgever:	
Datum onderzoek	
Datum verzending rapport aan opdrachtgever	

Naam en voorletters Forensisch Arts: Domicilie (adres): (geen persoonlijke gegevens vermelden)	
--	--

Betrokkene: Naam en geboortedatum	
---	--

Inhoudelijke informatie Te verkrijgen bij:	NB: alleen naamsvermelding, geen tel/email
Administratieve informatie Te verkrijgen bij:	NB: organisatiegegevens

Beschrijving en typering van het letsel: Lichaamsdeel: Per lichaamsdeel te beschrijven en ook vermelden of het letsel het best bij accidenteel of toegebracht letsel óf dat het een medische aandoening betreft.	Naar aanleiding van persoonlijk lichamelijk onderzoek of onderzoek aan de hand van fotomateriaal (zie Bijl. A)
Aanwezigheid inwendig letsel:	
Verwachte genezingsduur:	
Verwachte (blijvende) beperking:	
Relevante medische informatie: (voorgeschiedenis, medicatiegebruik, behandeling, beloop en huidige klachten).	
Opgegeven toedracht met bronvermelding:	

Adres domicile: Datum: Naam forensisch arts: Handtekening:	
---	--

Bijlage A. Te onderzoeken materiaal / medische gegevens:

Toelichting: Het gaat hier om het evt. zelf gemaakte en geleverde (foto-)materiaal dat u ter beschikking is gesteld. Het kan ook om andere – evt. op te vragen – (medische) gegevens gaan. Beschrijf de kwaliteit en bruikbaarheid van het ontvangen fotomateriaal.

Bijlage 7: Overzichtstabel producten

2 formats voor het product 'Forensisch medisch letselonderzoek'		
	Forensisch Medische Letselrapportage <u>zonder</u> benoeming als gerechtelijk deskundige	Forensisch Medisch Letselrapportage <u>met</u> benoeming als gerechtelijk deskundige
<i>(Product)Onderdelen</i>		
Lichamelijk onderzoek (soms alleen dossieronderzoek)	X	X
Foto's	X	X
Beschrijven v/h letsel in medische terminologie	X	X
Typering van het letsel	X	X
Algemeen ontstaansmechanisme (van een dergelijk letsel/afwijking)	X	X
Onderbouwing in/uitsluiting medisch interne oorzaak	<i>Indien opdrachtgever niet politie/Justitie: X***</i>	X
Passend bij vermelde toedracht*	<i>Indien opdrachtgever niet politie/Justitie: X**/***</i>	X
Onderbouwing accidenteel of toegebracht	<i>Indien opdrachtgever niet politie/Justitie: X***</i>	X
Inschatten bewijswaarde tussen de verschillende scenario's (onderbouwing o.a. uit literatuur)		X

* Bij meerdere afwijkingen afzonderlijk bepalen of de gevonden afwijking bij de toedracht past.

** Het gaat hierbij om de vraag of het letsel zou kunnen passen bij de vermelde toedracht. Het is daarmee een lichtere vorm van duiding dan de onderbouwing die geleverd wordt bij een letselrapportage met benoeming.

*** Op basis van de vraagstelling van de aanvrager